

Forum Posnaniense

Ciągłość i zmiana – tymi słowami określić można rozwój poznańskiego środowiska filozoficznego w ciągu ostatnich kilkunastu lat. Z jednej strony zaobserwować bowiem możemy rozwój refleksji w ramach filozofii praktycznej wraz z nieodłącznym dla niej zainteresowaniem bieżącymi problemami społecznymi, politycznymi i etycznymi; z drugiej strony na podatny grunt trafiają tu najnowsze odmiany badań filozoficznych, takie jak filozofia chemii i filozofia umysłu¹. Niezależnie od tych tendencji w Poznaniu kontynuowane jest dzieło tzw. Szkoły Poznańskiej oraz wypracowanej tutaj filozofii nauki, dzięki którym ośrodek poznański zasłynął w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych ubiegłego wieku.

Przełom związany z rokiem 1989 otworzył nowe możliwości, a nawet postawił nas przed koniecznością refleksyjnego odnoszenia się do problemów społecznych i politycznych: również filozofowie stają wobec nowych wyzwań. Procesy globalizacyjne w ekonomii i – dla kontrastu – regionalizacja w sferze politycznej (Unia Europejska) stawiają przed każdym, kto pragnie ująć chaos otaczających nas zjawisk w porządek refleksji – nowe zadania. Sposoby mierzenia się z nimi są nader różne. Jedni zmagają się z nimi, próbując bezpośrednio wyjaśniać zachodzące procesy, drudzy czynią to niejako pośrednio, sięgając po teorie klasyków i analizując za pomocą ich warsztatu fundamentalne problemy czasów najnowszych. Jeszcze inni poszukują nowych metod uprawiania filozofii, na miarę naszych, jakże swoistych, czasów. Próbkę tych trzech typów rozważań znajdzie czytelnik w niniejszym tomie, jemu także pozostawiamy ocenę tego, jak autorzy wywiązali się ze swoich zadań.

¹ Czytelnika zainteresowanego najnowszymi owocami prac obu zespołów odsyłam do ich najnowszych publikacji, a mianowicie: nowo założonego czasopiśma *Studia z kognitywistyki i filozofii umysłu* (red. naczelny Andrzej Klawiter), Poznań 2003; oraz – w przypadku filozofii chemii – do tomu: *Chemistry in the Philosophical Melting Pot*, P. Zeidler, D. Sobczyńska, E. Zielonacka-Lis (Hrsg.), Dia-Logos, Frankfurt am Main: Peter Lang Verlag 2004.

Na gościnnych łamach *Principiów* nurt Szkoły Poznańskiej związany z Leszkiem Nowakiem zaprezentował się w numerze XV (1996), toteż, aby obraz był pełniejszy, tym razem – w dziale *Kultura i poznanie* – przedstawiamy kilka prac inspirowanych refleksją Jerzego Kmity.

Instytut Filozofii w Poznaniu znacznie poszerzył w ostatnich latach swoje kontakty międzynarodowe i wielu z nich nadał formę instytucjonalną, podpisując nowe umowy o współpracy z Uniwersytetami w Siegen, Walencji i Wiedniu. Przygotowując tedy poznański numer *Principiów*, zaprosiliśmy do udziału w nim kilku profesorów zarówno z wymienionych ośrodków, jak i uczelni, z którymi łączą nas kontakty indywidualne. W efekcie *Forum Posnaniense* wzbogacone zostało o przekłady kilku interesujących artykułów. Wszystkim autorom, którzy zgodzili się na zamieszczenie przekładów swoich prac na *Forum Posnaniense* redaktor tomu dziękuje za współpracę.

Przystąpienie Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej otwiera perspektywę szerszej współpracy naukowej w ramach wspólnej, europejskiej przestrzeni badawczej, ale stawia także wymóg podejmowania wspólnej refleksji nad problemami, przed jakimi stają społeczeństwa europejskie, a które daleko wykraczają poza narodowe opłotki. Wykraczają również poza granice jakiegokolwiek izolowanej dyscypliny naukowej. W celu budowania forum, na którym mogłaby się toczyć wspólna debata – międzynarodowa i interdyscyplinarna – ufundowaliśmy w roku minionym w Międzynarodowym Wydawnictwie Naukowym Peter Lang nową serię wydawniczą, zatytułowaną *Dia-Logos. Schriften zu Philosophie und Sozialwissenschaften*. Recenzje pierwszych trzech prac, jakie ukazały się w tej serii, dołączone zostały do niniejszego numeru.

Redakcji *Principiów*, a w szczególności redaktorowi naczelnemu Janowi Hartmanowi serdecznie dziękuję za życzliwe przyjęcie pomysłu przygotowania niniejszego tomu. W imieniu autorów pragnę podziękować również za wszelkie uwagi zawarte w recenzjach do zamieszczonych w nim artykułów. Czytelników zaś zachęcam do krytycznej lektury, a jeśli któryś z zamieszczonych tekstów sprowokuje do podjęcia tak rzadkiej i brakującej w polskim środowisku filozoficznym polemiki, tym większa będzie korzyść z niniejszej inicjatywy.

Piotr W. Juchacz